

III

(Подготвителни актове)

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

494-А ПЛЕНАРНА СЕСИЯ НА ЕИСК, 10 И 11 ДЕКЕМВРИ 2013 Г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета за създаване на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз“

COM(2013) 522 final — 2013/0248 (COD)

(2014/C 170/07)

Докладчик: г-н **DIMITRIADIS**

На 5 септември 2013 г. Европейската комисия и на 10 септември 2013 г. Европейският парламент решиха, в съответствие с член 175 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета за създаване на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз“

COM(2013) 522 final — 2013/0248 (COD).

Специализирана секция „Икономически и паричен съюз, икономическо и социално сближаване“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 14 ноември 2013 г.

На 494-тата си пленарна сесия, проведена на 10 и 11 декември (заседание от 10 декември), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 153 гласа „за“, 3 гласа „против“ и 4 гласа „въздържал се“.

1. Заключение

1.1 Като цяло ЕИСК оценява положително досегашното функциониране на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз (ФСЕС) ⁽¹⁾, чието учредяване Комитетът подкрепи от самото начало ⁽²⁾.

1.2 ЕИСК счита, че е необходимо незабавно изменение на Регламент № 2012/2002 относно функционирането на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз, което вече беше забавено ⁽³⁾, и подкрепя усилията на Комисията, въпреки че новото предложение е твърде консервативно — мнение, което се споделя и от Европейския парламент ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета от 11 ноември 2002 г., ОВ L 311, 14.11.2002 г.

⁽²⁾ Становище на ЕИСК относно „Предложение за регламент на Съвета за създаване на Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз“, ОВ C 61, 14.3.2003 г., стр. 187-188.

⁽³⁾ Становище на ЕИСК относно „Предложение за регламент на Европейския съвет и на Съвета относно създаването на Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз“, ОВ C 28, 3.2.2006 г., стр. 69.

⁽⁴⁾ Доклад на Европейския парламент относно фонд „Солидарност“ на Европейския съюз — изпълнение и прилагане, C2012/2075, A7-0398/2012, 20.12.2012 г.

- 1.3 ЕИСК счита, че отхвърлянето на предложението на Комисията от страна на Съвета през 2005 г. ⁽⁵⁾ беше пропуснатата възможност за полагане на нови основи за функционирането на фонда.
- 1.4 ЕИСК счита, че трябва да се предприемат всички необходими мерки за намаляване на бюрокрацията при функционирането на ФСЕС и да се ускорят неговите процедури ⁽⁶⁾.
- 1.5 ЕИСК е съгласен с промените, изложени в новото предложение за регламент ⁽⁷⁾ — въвеждане на възможност за изплащане на авансови суми, конкретизиране на понятията „големи бедствия“ и „изключителни регионални бедствия“, и предприемане на мерки срещу държавите членки, които не полагат необходимите усилия за предотвратяване на бедствията.
- 1.6 ЕИСК счита, че въпреки изключително трудния финансов период, през който преминава ЕС, би трябвало да се заделят повече бюджетни средства за функционирането на ФСЕС в случай на евентуално бедствие от особено голям мащаб.
- 1.7 ЕИСК смята, че е необходимо пълно изясняване на условията за функционирането на ФСЕС, за да не се създават безпочвени очаквания, да не се превръща фондът в инструмент за политически маневри и да не се поражда разочарование у хората, подложени на тежки изпитания.
- 1.8 ЕИСК счита, че инструментите като фонд „Солидарност“ са изключителна възможност за ЕС да демонстрира своето единство и солидарност, стига те да се използват подобаващо, а европейските инициативи и подкрепа да се популяризират сред европейските граждани.
- 1.9 ЕИСК смята, че в предвидените дейности по линия на фонда трябва да се включат и бедствията, които се разразяват внезапно вследствие на парниковия ефект, свързан с изменението на климата, както и бедствията вследствие на терористична дейност.
- 1.10 ЕИСК си задава въпроса защо критериите за обявяване на едно бедствие за „голямо“ все още са толкова завишени, че средствата от фонда се използват само в изключителни случаи и при прилагане на клаузите за дерогация; Комитетът счита, че определените прагове на сумите, съответстващи на размера на отчетените щети, са изключително високи и трябва да бъдат намалени.
- 1.11 Клаузата за субсидиарност, която се прилага строго от Съвета, е възпиращ фактор и сериозно възпрепятства усилията на Комисията. ЕИСК отправя искане за по-гъвкаво прилагане на тази клауза.
- 1.12 Комитетът счита, че в някои случаи големите бедствия е можело (и все още могат) да бъдат избегнати посредством прилагане на съществуващите европейски механизми и фондове, както и на наличното ноу-хау.
- 1.13 ЕИСК подкрепя принципа „причинителят на щетите плаща“.
- 1.14 Комитетът отбелязва, че за съжаление през последните години броят на големите бедствия в Европа нарасна значително.
- 1.15 ЕИСК призовава държавите членки да подобряват вътрешните си процедури и механизми, за да улеснят работата на Комисията чрез навременно предоставяне на необходимата информация, която трябва да бъде надеждна, достоверна и надлежно документирана.
- 1.16 Комитетът счита, че срокът от 9–12 месеца за изплащане на средствата е изключително дълъг и не обслужва целта за оказване на спешна и незабавна помощ.
- 1.17 ЕИСК счита, че за да се запознаят гражданите с дейността на фонда, е необходимо да бъдат формулирани правила за нейното популяризиране.

⁽⁵⁾ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз, COM (2005) 108 final, 6.4.2005 г.

⁽⁶⁾ Становище на ЕИСК относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите — Бъдещето на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз“, ОВ С 181, 21.6.2012 г., стр. 52.

⁽⁷⁾ Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета за създаване на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз, COM (2013) 522 final, 25.7.2013 г.

2. Въведение

2.1 ФСЕС беше създаден през 2002 г. след опустошителните наводнения в Централна и Северна Европа с цел да предоставя допълнителна помощ за възобновяване на икономическата и социалната дейност в засегнатите от големи природни бедствия региони на държавите членки и страните в процес на присъединяване.

2.2 ФСЕС беше създаден с неотложна процедура, след като ЕС установи, че разполага със значителни бюджетни средства за справяне с природни бедствия, настъпили навсякъде по света, но не и с подходящи инструменти за справяне с подобни бедствия на собствената си територия или на територията на страните в процес на присъединяване.

2.3 От създаването си насам ФСЕС беше прилаган със задоволителен успех в много случаи, но бяха отчетени и някои организационни и бюрократични проблеми, които Комисията се опита да коригира с предложението за регламент от 2005 г., което, въпреки положителното становище на Европейския парламент, беше отхвърлено от Съвета.

2.4 Годишният таван на бюджета на фонда е 1 милиарда EUR — сума, която до този момент се оказва достатъчна.

3. Действащият регламент за функционирането на фонда

3.1 Действащият регламент за създаването на ФСЕС включва следните основни елементи:

3.1.1 Фондът беше създаден, за да подпомага държавите членки и държавите в процес на присъединяване при големи природни бедствия и да даде възможност на ЕС да предприема спешни и ефективни действия.

3.1.2 Той обхваща държавите членки и страните, които са започнали преговори за присъединяване.

3.1.3 Фондът е допълващ инструмент и предоставя допълнителна помощ за покриване на разходите във връзка със спешно необходими действия.

3.1.4 Основните аспекти на големите бедствия, които се посочват в регламента, са тези, които са отнасят до условията на живот, природната среда и икономиката.

3.1.5 Като „голямо бедствие“ се определя бедствие, което предизвиква сериозни щети от икономическа гледна точка или като процент от brutния национален доход (БНД)⁽⁸⁾.

3.1.6 Регламентът постановява, че Фондът трябва да работи с изключително бързи процедури, а решения трябва да се вземат незабавно.

3.1.7 Държавата бенефициер винаги носи отговорност за използването на отпуснатите средства.

3.2 Регламентът постановява, че са необходими максимална прозрачност и разумно финансово управление.

3.3 С оглед на големия размер на сумите, даващи основание природните бедствия да се определят като „големи“, са включени и клаузи за дерогация за „изключителни регионални бедствия“ и „бедствия в съседна държава“; в тези случаи обаче се прилагат изключително строги критерии, а максималният размер на помощта е 75 милиона EUR. Заради първоначално определените изключително високи суми, даващи основание бедствията да се определят като големи, прилагането на клаузите за дерогация при задействането на ФСЕС в крайна сметка се превърна в правило.

3.4 Съгласно регламента основните приоритети на ФСЕС при голямо бедствие са следните:

3.4.1 незабавно възстановяване на функционирането на инфраструктурата и съоръженията в областта на енергетиката, водоснабдяването, отпадните води, телекомуникациите, транспорта и образованието;

3.4.2 предоставяне на временно настаняване и финансиране на спасителни операции;

3.4.3 предприемане на мерки за защита на културното наследство;

3.4.4 незабавно почистване на засегнатите от бедствието области.

⁽⁸⁾ Сумата, която дава основание едно бедствие да бъде определено като голямо, е 3 милиарда EUR по цени от 2002 г. или над 0,6 % от БНД на засегнатата страна.

3.5 Засегнатата държава е задължена възможно най-бързо и не по-късно от десет седмици след началото на бедствието да внесе заявление за отпускане на помощ в Комисията, която определя нейния размер.

4. Предложение за изменение на регламента

4.1 В разглежданото предложение за изменение на Регламент № 2012/2002, който урежда функционирането на ФСЕС, се предвиждат следните промени:

4.1.1 Функционирането на ФСЕС се интегрира в новата многогодишна финансова рамка за периода 2014–2020 г.

4.1.2 Определя се ясно обхватът на ФСЕС, който се ограничава до природни бедствия, включително бедствия, предизвикани от човека.

4.1.3 Определя се праг в размер на 1,5 % от регионалния БВП на равнище NUTS2 (население от 800 000 до 3 000 000 души) за „регионалните бедствия“.

4.1.4 Предоставя се възможност по искане на засегнатите държави членки да им се изплащат бързо авансови суми в размер до 10 % от очаквания размер на финансовата помощ, чийто таван е 30 милиона EUR.

4.1.5 За първи път се взимат под внимание бедствията, които настъпват постепенно, като например засушаванията.

4.1.6 Въвеждат се разпоредби, които насърчават по-ефективното предотвратяване на бедствия, и се насърчава използването на законодателството на Съюза в тази област, като същевременно се предоставя възможност на Комисията да отхвърля искания за отпускане на помощ в случай на груба небрежност от страна на държава членка или повторно възникване на подобно бедствие.

4.1.7 Въвеждат се нови разпоредби относно допустимостта на ДДС и се изключва техническата помощ.

4.1.8 В изключителни случаи се допускат дерогации от някои разпоредби на Финансовия регламент.

4.1.9 Сумата от 3 милиарда EUR, или 0,6 % от brutния национален доход, е възприета като праг за определянето на бедствието като „голямо“.

5. Гледната точка на ЕИСК

5.1 ЕИСК вече е изразявал съгласието си с необходимостта от изменение на Регламент № 2012/2002 относно функционирането на ФСЕС, за да може Фондът:

5.1.1 да се превърне в по-ефективен механизъм за подпомагане на държавите членки, страните в процес на присъединяване и съседните държави в случай на природно бедствие;

5.1.2 да получи правомощия за намеса и при бедствия, които са резултат от промишлени или технологични аварии.

5.2 ЕИСК счита, че предвидените бюджетни средства са недостатъчни в случай на масови бедствия, които могат да засегнат голяма част от ЕС, като например ядрена авария и др., и призовава Комисията да обърне специално внимание на този въпрос.

5.3 Комитетът подкрепя напълно усилията на Комисията за ускоряване на оперативните процедури на ФСЕС, при неизменно гарантиране на тяхната надеждност и спазване на ясни и прости оперативни правила.

5.4 ЕИСК призовава държавите членки да използват благоразумно механизмите на Фонда, за да не се създават несправедливо отрицателни впечатления за ЕС.

5.5 Комитетът е съгласен с процедурата за изплащане на авансови суми, както и с прилагането на клаузата за „постепенно настъпващи щети“, например при засушавания. Също така счита, че повторното залесяване следва да бъде включено сред възстановителните дейности, предвидени след настъпването на природно бедствие.

5.6 ЕИСК счита, че Комисията трябва да прилага особено строги мерки спрямо държавите членки, които проявяват небрежност, водеща до големи природни бедствия, въпреки наличието на законодателство на ЕС и на специално европейско финансиране.

5.7 Комитетът смята, че в бъдеще изменението на климата ще предизвика още повече природни бедствия и с оглед на това призовава Комисията да включи това съображение в преразгледания регламент.

5.8 Комитетът счита, че гражданското общество винаги изпълнява важна роля, когато възникнат големи бедствия, и отправя искане към Комисията да включи в изменения регламент възможност за финансиране и на подобен род специализирани и сертифицирани организации, които разполагат с необходимите структури и познания, за да предоставят услугите си.

5.9 ЕИСК смята, че ефективното функциониране на механизми като ФСЕС дава възможност на ЕС да демонстрира на практика своята солидарност, и призовава Комисията да предприеме всички необходими мерки, за да бъдат информирани европейските граждани за ролята на Съюза.

5.10 ЕИСК счита, че финансирането на Фонда трябва да бъде включено в общия бюджет на ЕС, за да се намалят закъсненията вследствие на бавните и бюрократични процедури, които изискват намесата на Съвета, Парламента и Комисията; в същото време обаче следва да се създаде механизъм за увеличаване на финансирането при изключително големи бедствия, изискващи по-голяма помощ.

5.11 ЕИСК е съгласен с Европейския парламент, че прагът в размер на 1,5 % от регионалния БВП на равнище NUTS2 е изключително висок и изключва от обхвата на Фонда много сериозни бедствия, което поражда разочарование у гражданите. Комитетът предлага той да бъде намален до 1 %, за да обхваща главно държавите с ниски демографски параметри.

Брюксел, 10 декември 2013 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE
